

**Pētījums par profesionālās vidējās izglītības
finansēšanu ietekmējošiem faktoriem, valsts
finansējuma piešķiršanas nosacījumiem
profesionālās izglītības programmu
īstenošanas izmaksu sastāvdaļām,
minimālajiem koeficientiem un to noteikšanu
dažādās izglītības programmu grupās
atbilstoši pašreizējai situācijai un reālajām
izglītības programmu izmaksām**

Rīgas Tehniskās universitātes kanclers,
asoc. prof., Dr. oec. Ingars Eriņš

Rīgā, 2015.gada 22.janvarī

Problēmas aktualitāte (1)

- Tirgus liberalizācijas, tehnisko inovāciju un globalizācijas iespaidā profesionālās izglītības iestādēs pēdējo gadu laikā ir notikušas fundamentālas izmaiņas: Ir mainījusies studiju procesa tehnoloģija;
- Arvien vairāk ikdienas procesos ienāk vispārējā informācijas tehnoloģiju attīstība, t. sk. mobilās datu apstrādes un apraides ierīces, ar pastāvīgi augošām tehniskajām iespējām un prasībām, izsaucot pieprasījumu pēc speciālistiem ar plašākām zināšanām informāciju tehnoloģiju jautājumos un to pielietojumā, kā arī pašiem informācijas tehnoloģiju speciālistiem.

Problēmas aktualitāte (2)

- Visas iepriekš uzskaitītās izmaiņas, kā arī izmaiņas LR nodokļu sistēmā rada nepieciešamību koriģēt profesionālās izglītības programmu izmaksu kalkulācijas posteņus un to tematisko jomu izmaksu atšķirības.

Riski kvalitatīvai izglītības programmu īstenošanai

Augsts risks:

- Pedagogu darba algas;
- Praktiskās pieredzes trūkums nozarē.

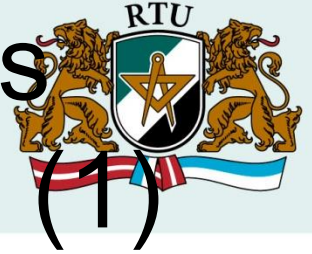
Vidējs risks:

- Neatbilstošas funkcionālās iespējas;
- Finansējuma nepietiekamība;

Zems risks:

- Nozares specifiskās literatūras pieejamība;
- Audzēkņu priekšzināšanu līmenis.

Profesionālās vidējās izglītības finansēšanu ietekmējošie faktori (1)

Sistēmas risks:

- Finansējuma nepietiekamība;
- Prakses iespēju pieejamība;
- Nozares ilgtspēja;
- Pedagogu kompetences līmenis;
- Ar reģionu iespējām saistīti jautājumi;
- Pieaugošā globalizācija uz profesionālo izglītību;
- Valsts politika;

Profesionālās vidējās izglītības finansēšanu ietekmējošie faktori (2)

Profesionālās izglītības iestādes risks:

- Pedagogu apmācību kvalitāte un iniciatīva;
- Attiecīgās nozares profesionāļu atbalsts;
- Pašvaldību atbalsts;
- Izglītības iestāžu kapacitāte;
- Sadarbība starp izglītības iestādēm;
- Profesionālo iekārtu trūkums;
- Izglītojamo skaits;
- Viena izglītojamā attiecināmo izmaksu pieaugums.

Profesionālās vidējās izglītības finansēšanu ietekmējošie faktori (3)

Individuālie riska faktori:

- Pedagogu kvalifikācijas paaugstināšanas iespējas;
- Jaunu un kvalificētu pedagogu trūkums;
- Laika faktors administratīva tipa darbiem.

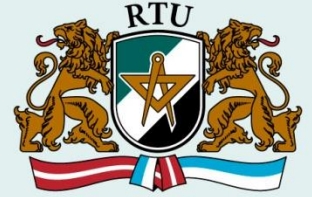
Normatīvie akti (1)

Veicot aprēķinus, tika izmantota šāda normatīvā bāze:

- Izglītības likums;
- Ministru kabineta noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo”, kas pieņemti 2007.gada 2.oktobrī (prot. Nr.55 11.§);
- Profesionālās izglītības likums, kas pieņemts 1999.gada 10.jūnijā;
- Ministru kabineta noteikumi Nr.740 „Noteikumi par stipendijām”, kas pieņemti 2004.gada 24.augustā (prot. Nr.50 27.§);

Normatīvie akti (2)

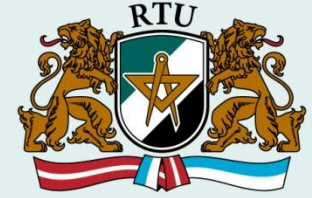
- Ministru kabineta noteikumi Nr.836 „Pedagogu darba samaksas noteikumi”, kas pieņemti 2009.gada 28.jūlijā (prot. Nr.50 64.§);
- Ministru kabineta noteikumi Nr.211 „Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu”, kas pieņemti 2000.gada 27.jūnijā (prot. Nr.29 3.§);
- Valsts izglītības satura centra profesiju standarti.

Kalkulācijas posteņi (1)

Nenormējamās izmaksas:

- Darbinieku darba samaksa;
- Pārējo darbinieku atalgojums;
- Dienesta viesnīcu darbinieku darba alga;
- Darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas;
- Stipendiju apmērs uz vienu izglītojamo;
- Dienesta viesnīcu uzturēšanas izmaksas uz vienu izglītojamo;
- Kvalifikācijas prakses organizēšanas izmaksas uz vienu izglītojamo;

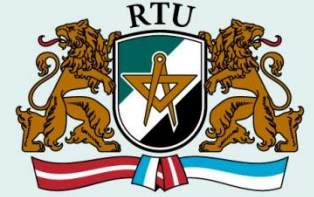
Kalkulācijas posteņi (2)

- Izmaksas par apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem kvalifikācijas prakses laikā uz 1 izglītojamo;
- Izdevumi kultūrizglītībai un sportam uz 1 izglītojamo.

Nenormējamās izmaksas:

- Komandējumu un darba braucienu izmaksas uz 1 izglītojamo;
- Pakalpojumu izmaksas izglītības procesa nodrošināšanai uz 1 izglītojamo (sakarū pakalpojumu izmaksas – tālruņa pakalpojumi, pasta pakalpojumu izmaksas; nekustamā īpašuma nodoklis; remontu izmaksas; tehniskās apkopes izmaksas; e-studiju vides nodrošināšana un uzturēšana; administratīvā darba nodrošināšana; citi pakalpojumi);

Kalkulācijas posteņi (3)

- Materiālu, inventāra, energoresursu un dabas resursu izmaksas uz 1 izglītojamo (patērētā elektroenerģija; telpu apkures izmaksas; ūdens apgādes un kanalizācijas izmaksas; mācību līdzekļu un materiālu iegādes izmaksas; inventāra iegādes izmaksas; kancelejas preču iegādes izmaksas; iekārtu iegādes un modernizācijas izmaksas).

Izglītības programmu izmaksu sastāvdaļām Eiropas Savienības dalībvalstīs (1)

- vecajās Eiropas Savienības dalībvalstīs profesionālās izglītības finansēšanas modelis galvenokārt sastāv no duālās finansēšanas sistēmas – no valsts budžeta līdzekļiem tiek nodrošināti izdevumi, kas saistīti ar audzēkņu teorētisko apmācību, bet praktisko apmācību nodrošina uzņēmumi;
- Centrāleiropas un Austrumeiropas valstu profesionālās izglītība galvenokārt tiek finansēta no valsts un pašvaldības budžeta.

Izglītības programmu izmaksu sastāvdaļām Eiropas Savienības dalībvalstīs (2)

- Nav iespējams piemērot vienotu profesionālās izglītības finansēšanas modeli visās Eiropas Savienības dalībvalstīs pamatojoties uz atšķirīgo finansēšanas sistēmu katrā valstī;
- Atšķirīgu katras valsts pieprasījumu pēc konkrētās nozares speciālistiem;
- Dažādās tiešās un netiešās izmaksas – apmācībām grupās un individuāli, mācību maksām, aprīkojuma un materiālu izmaksas, pedagogu darba algas, darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas nodoklis, stipendijas, aizdevumi u.c.

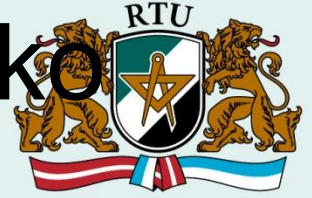
Izglītības programmu izmaksu sastāvdaļām Eiropas Savienības dalībvalstīs (3)

Attīstot un izstrādājot jaunu profesionālās izglītības finansēšanas modeli būtu iespējams ieviest daļēju duālās sistēmas modeli, pie nosacījumiem, ka:

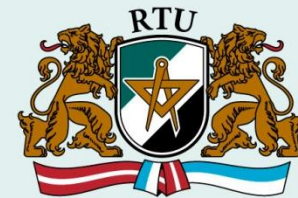
- tiktu mainīta valstī esošā likumdošana - darba devēji, kuri piedāvā veikt savā uzņēmumā audzēkņu praktisko apmācību, piemēram, tiktu piemērotas nodokļu atlaides;
- duālā sistēma tiktu piedāvāta attīstītajos Latvijas reģionos;
- duālā sistēma tiktu piedāvāta izglītojamajiem ar teicamam sekmēm.

Profesionālās izglītības tematisko jomu izmaksu koeficienti

- Tiešā ceļā aprēķinātās izglītības apguves vietas bāzes izmaksas ir vislētākās profesionālās izglītības tematiskās jomas izglītības apguves vietas cena attiecīgajam finanšu gadam.
- Izglītības tematisko jomu izmaksu koeficienti ir rādītāji, kas nosaka profesionālās izglītības apguves vietas izmaksu apmēru attiecīgajā izglītības tematiskajā jomā attiecībā pret viena izglītojamā vietas bāzes izmaksām.

Viena izglītojamā izglītības programmas apguves izmaksas 2014.gada cenās

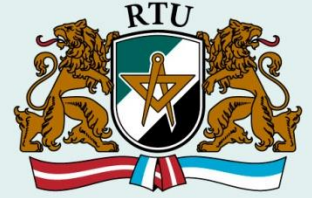
Pārtikas nozarē:

1. Profesionālās izglītības programmas **EUR 2521,65;**
2. Profesionālās izglītības programmas **EUR 2770,50.**

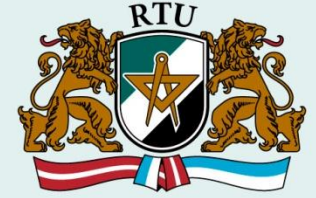
Būvniecības nozarē:

1. Profesionālās izglītības programmas **EUR 2552,89.**

Profesionālās izglītības vietas kalkulācijas posteņi

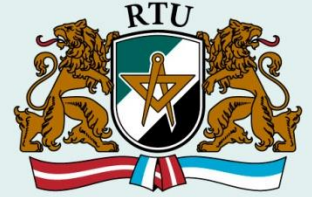
- Ieviesti jauni kalkulācijas posteņi izglītojamā vietas izmaksu noteikšanā, kas saistīti ar mūsdienīgākām prasībām izglītības procesa nodrošināšanā:
 - Interneta pakalpojumu izmaksas;
 - E-studiju vides nodrošināšanas un uzturēšanas izmaksas;

Konstatētās atšķirības (1)

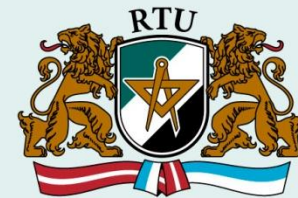
- Izglītības procesu nepieciešamo mācību materiālu un inventāra iegāde un atjaunināšana, kā arī grāmatu un žurnālu izmaksas un to kalpošanas laiks atšķiras starp studiju programmām dažādo laboratorijas un praktisko darbu dēļ.

Konstatētās atšķirības (1)

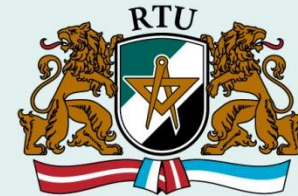

- Tālrunu, pasta un interneta izmaksas atšķiras starp profesionālās izglītības iestādēm atšķirīgo atrašanās vietu un noslēgto pakalpojumu līgumu dēļ.
- Ūdens, kanalizācijas un elektroenerģijas patēriņš būtiski atšķiras starp profesionālās izglītības iestādēs pat līdzīgās studiju programmās.
- Nepieciešama vienota pieeja nekustamā īpašuma nodokļa un e-studiju vides nodrošināšanas un uzturēšanas izmaksu uzskaitē.

Secinājumi un priekšlikumi

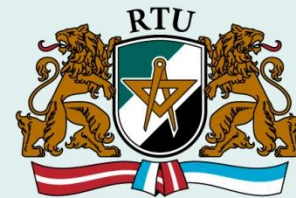
- Nepieciešams izstrādāt vienotu metodiku par normējamo izmaksu kalkulācijas posteņiem;
- Ir jāiekļauj izdevumi, kas ir saistīti ar starptautisko sarunu izmaksām un pasta pakalpojumu sūtījumiem uz ES un ārpus tās;
- Izmaksu posteņi, kas saistīti ar e-studiju vides nodrošināšanu un uzturēšanu;
- Vienota sistēma tekošā un kapitālā remonta izmaksu noteikšanai;
- Specifisko izglītības programmu apguvei ir nepieciešams paredzēt iekārtu ekspluatācijas izdevumus;
- Citu izdevumu par pakalpojumiem vienlīdzību.

Jūsu jautājumi?

Rīgas Tehniskās universitātes kanclers,
asoc. prof., Dr. oec. **Ingars Eriņš**

Rīgā, 2015.gada 22.janvārī

Paldies par uzmanību!

Rīgas Tehniskās universitātes kanclers,
asoc. prof., Dr. oec. **Ingars Eriņš**

Rīgā, 2015.gada 22.janvārī